

A 1787/välfärd**Behandlas i** Utskottet för välfärd i Norden

Utskottet för välfärd i Nordens betänkande över

**Medlemsförslag
om att inte deportera till farliga länder****Förslag**

Utskottet för välfärd i Norden föreslår att

Nordiska rådet inte går vidare med Medlemsförslag om att inte deportera till farliga länder (A 1787/välfärd)

Bakgrund*Nordisk grön vänsters medlemsförslag*

Nordisk grön vänsters medlemsförslag om att inte deportera till farliga länder presenterades vid Nordiska rådets session i Oslo 2018. Förslaget argumenterar för att alla människor har rätten att söka asyl och att ingen skall utvisas till ett land där dennes liv eller frihet riskerar att hotas, även om man fått avslag på sin ansökan om asyl.

Under de senaste åren har de nordiske länderna på olika sätt och med olika mått vägt skyddsbehov mot en reglerad invandring och ett ordnat asylsystem. Även om det är upp till varje lands beslutsfattare att göra dessa avvägningar bör vissa principer upprätthållas och mänskliga rättigheter respekteras.

Ingen skall utvisas till ett land där dennes liv eller frihet riskerar att hotas, även om man fått avslag på sin ansökan om asyl. Eftersom asylrätten har sina begränsningar ser förslagsställarna också vikten av att de nordiska ländernas asyllagstiftningar även omfattar möjligheten att få asyl av humanitära eller särskilt ömmande skäl, för att exempelvis klimatflyktingar eller människor som förföljs på grund av sin sexuella läggning ska kunna få asyl.

Det är inte svårt att förstå att någon som har behövt fly från ett land i rädsla för förföljelse eller konflikt har svårt att ordna skriftliga bevis för vad som hänt. Det finns också situationer av förföljelse som inte kan bevisas på annat sätt än genom en muntlig berättelse. Berättelsen bör då bedömas i förhållande till hur rimlig den verkar vara i ljuset av andra fakta och landinformation. Men det är alltför vanligt att en muntlig berättelse avfärdas på grund av brist på bevis.

Ofta krävs skriftlig bevisning som för den enskilda asylsökande kan vara omöjlig att ordna fram. När den sökande lyckas lämna in skriftliga bevis så bedöms dessa ofta vara

av "enkel beskaffenhet" och anses därför ha ett lågt bevisvärde. Om den sökande inte har kunnat styrka sin identitet med tillräckligt tillförlitliga id-handlingar (något som för personer från vissa flyktländer helt enkelt är omöjligt) kan det leda till att de nordiska ländernas migrationsmyndigheter och domstolar inte heller accepterar några andra handlingar som bevis. Även om den sökande lyckas övertyga myndigheterna om att berättelsen är sann så tillkommer kravet på att bevisa att det hot som finns kommer att förverkligas, eller att övergrepp som redan skett kommer att upprepas.

Bedömningen av asylskäl handlar om vilka risker som finns i framtiden om personen måste återvända. Men i vissa fall, till exempel om någon har blivit utsatt för tortyr, så rekommenderar UNHCR att det inte ska behövas ytterligare bevisning för att personen fortfarande är hotad. Det samma ska gälla för personer vars familjemedlemmar eller kolleger, som levt i samma situation som den sökande, har dödats eller råkat ut för allvarliga övergrepp. Men i flera av de nordiska länderna avfärdas sådana bevis ofta för att de inte anses visa att den sökande är personligen hotad.

Ett liknande problem är att det sällan ses som ett bevis i sig att personen tillhör en särskilt utsatt grupp. Det gäller till exempel homosexuella, bisexuella och transpersoner från länder där dessa riskerar förföljelse, konvertiter från länder där konvertering inte accepteras, kvinnor som brutit mot sociala normer där sådant kan leda till förföljelse, etniska minoriteter i konfliktområden.

Det är oacceptabelt att konvertiter får avslag med motiveringen att deras tro inte är känd i hemlandet och att de därför kan återvända om de inte berättar om sin tro eller visar den öppet. Det borde heller aldrig krävas av homosexuella, bisexuella eller transpersoner att de kan låta bli att leva öppet. Det är varje människas rättighet att få tro och älska vem hen vill och att få definiera sig själv.

Krav på att den asylsökande ska ha försökt få skydd hos hemlandets myndigheter är också ofta alltför höga, inte minst när den sökande har utsatts för övergrepp av personer från samma myndigheter.

Asylsökande från länder i väpnad konflikt ska ha rätt till uppehållstillstånd utan att behöva bevisa några personliga detaljer. Problemet är att flera av de nordiska länderna i praktiken har tillämpat en snäv tolkning av vad som är en väpnad konflikt. Även om konflikten accepteras som "väpnad konflikt" i lagens mening, så kan den betraktas som lokal. I sådana fall utvisas människor ofta trots konflikten med hänvisning till att de kan flytta inom landet.

UNHCR tillåter utvisning av skyddsbehövande när det finns ett alternativ i form av skydd internt i hemlandet. Men internflykts-alternativet måste enligt UNHCR vara relevant, det vill säga att flyktingen verkligen ska vara säker. Dessutom ska det vara rimligt; flyktingen ska ha en rimlig möjlighet att få tak över huvudet, försörja sig osv.

I praktiken görs internflyktsbedömningarna i flera av de nordiska länderna ofta slentrianmässigt. De är varken tillräckligt individualiserade eller tillräckligt baserade på aktuell landinformation. Detta leder till att personer som faktiskt bedömts ha flykt-behov utvisas till omöjliga situationer, tvingas på flykt igen eller att hålla sig gömda i hemlandet.

En snäv tolkning av vad som är ett krig och en oförsiktig tillämpning av internflyktsalternativ bidrar också till att konflikthärjade länder måste ta hand om en stor mängd internflyktingar. En annan följd är att naturresurser och infrastruktur i –oftast fattiga – grannländer överbelastas då människor tvingas ge sig av på nytt. I värsta fall saknas fungerande flyktingmottagande i grannländerna.

Allt som allt hotas asylrätten genom alltför snäva definitioner av begrepp som förföljelse och väpnad konflikt, i kombination med orimliga beviskrav och fokus på detaljer som inte är centrala för asylskälen.

Ingen som behöver skydd ska riskera att få avslag på sin asylansökan och utvisas till det land de flytt ifrån. Det innebär att om det finns osäkerhet kring skyddsbehovet så ska skydd beviljas. Försiktighetsprincipen ska tillämpas.

Debatt om medlemsförslaget i plenum

I diskussionen som följde efter presentation av förslaget framfördes bland annat frågetecken kring förslagets relevans då det finns förtroende för de nordiska ländernas nationella myndigheters asylprövning och att de säkerhetsbedömningar som görs i asylprocessen därmed är tillräcklig.

Förslagsställarna menar att, även om asylrättens funktion är att pröva om säkerhetsläget är så pass säkert att de asylsökande kan utvisas utan att råka illa ut, och migrationsregelverket ska garantera detta skyddet, så görs felbedömningar. Här diskuterades om politisk nivå bör ingripa, eller om myndigheternas bedömningar faktiskt är rimliga och rättvisa eller bygger på fel grundlag. Hur kommer det sig att man exempelvis vad gäller Afghanistan, frånråder nordiska medborgare att åka dit på grund av säkerhetsläget, medan det anses säkert nog för att sända dem i retur som flytt därifrån?

Här påpekades att när det kommit många asylsökande har det också kunnat fattas förhastade beslut. I Finland har till exempel handläggningstiderna för asylansökningar förlängts och det har förekommit problem med tolkningen. Dessutom finns det i vissa länder såsom Afghanistan och Irak både säkra och osäkra områden, och därför har människor kunnat utvisas till länder där det finns otrygga områden. Det här är politiska beslut där de nordiska länderna som ansvarsställande, humana demokratier kan inta en mer human synvinkel och handla enligt gemensamma regler.

Andra röster i diskussionen frågade om vi inte istället skapar ett otryggt samhälle i Norden om vi inte kan utvisa oroskapande element. Här hänvisades till att rättsväsendet har ett ansvar vad gäller extremism, snarare än asylrätten.

Förslagets förväntade effekter/Globala målen för hållbar utveckling

I förhållande till de globala målen för hållbar utveckling inom Agenda 2030 relaterar förslaget till mål 16 fredliga och inkluderande samhällen och bland annat delmål 16.10 med fokus på att säkerställa allmän tillgång till information och skydda grundläggande friheter, i enlighet med nationell lagstiftning och internationella avtal.

Utskottets synpunkter

Utskottet för välfärd i Norden har haft många diskussioner kring flyktingsituationen, asylrätt och migration och integration även mer generellt de senaste åren.

Tidigare har ensamkommande asylsökande barn och unga¹ varit i fokus, såväl som civilsamhällets roll i integrationsprocessen² som förslag om stärkt nordiskt samarbete för att värna flyktingar och värna asylrätten³. Dessutom pågår diskussioner i Östersjöparlamentarikernas arbetsgrupp kring migration och integration i ett vidare Östersjöperspektiv.⁴ Utskottet har också bidragit med synpunkter till presidietts behandling av medlemsförslag om invandringsspolitisk grupp inom Nordiska Rådet⁵ och behandlat ministerrådsförslag om samarbetsprogram för integration av flyktingar och invandrare.⁶

Synen på migration och integration varierar, men generellt har utskottet ställt sig positiva till nordiska insatser och erfarenhetsutbyte vad gäller integration, medan majoriteten generellt varit mer restriktiv kring frågor om asylrätt.

Även om de nordiska nationella myndigheterna pressats under de senaste årens ökande flyktingmottagande, råder generellt stor tilltro till dessa myndigheter och utskottet ser därför inte behov för ytterligare politisk involvering.

Därmed föreslår utskottet för välfärd i Norden att Nordiska rådet inte går vidare med förslaget.

Reykjavik, den 22 januari 2019

Bente Stein Mathisen (H)

Eva Lindh (S)

Guðmundur Ingi Kristinsson (Flf)

Hans Wallmark (M)

Jenis av Rana (Mfl.)

Krista Mikkonen (gröna)

Linda Ylivainio (C)

Malthe Larsen (S)

Maria Stockhaus (M)

Mika Raatikainen (saf)

Nina Sandberg (A)

Paula Bieler (SD)

Per-Arne Håkansson (S)

Ulf Leirstein (FrP)

¹ Utskottsförslag A 1682/välfärd om *uledsagede flyktningebørn*. <https://www.norden.org/sv/node/17852>

² De sambehandlade förslagen ([A 1687/velfærd](#) & [A 1684/välfärd](#)) som resulterade i två rekommendationer om *civilsamfundsindragelse i det fællesnordiske integrationssamarbejde* samt *fællesnordiske initiativer på integrationsområdet*

³ Medlemsförslag A 1694/välfärd om *förstärkt nordiskt samarbete för att värna flyktingar och asylrätten*: <https://www.norden.org/sv/node/17819>

⁴ BSPC Working Group on Migration & Integration 2017-2019:

<http://www.bspc.net/working-groups/working-group-migration-integration-2017-2019/>

⁵ Mer info om medlemsförslag A 1690/presidiet: <https://www.norden.org/sv/node/17820>

⁶ Mer om ministerrådsförslag B 311/velfærd: <https://www.norden.org/sv/node/17836>

Nyt forslag/yrkande

Nordisk grön vänster föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna

att försäkras om att asylsökande inte utvisas till länder där dennes liv eller frihet skulle hotas, där den asylsökande riskerar att utsättas för tortyr, omänsklig eller förnedrande behandling eller länder med ett osäkert säkerhetsläge.

att ta hänsyn till särskilt ömmande skäl för att bevilja uppehållstillstånd.

Helsingfors, den 1 mars 2019

Julius Graakjær Grantzau (ALT)

Kolbeinn Óttarsson Proppé (VG)